

Curtea Supremă de Justiție  
D E C I Z I E

08 februarie 2023

*mun. Chișinău*

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Guzun Ion și Catan Liliana,

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Dubăsari Valeriu și de către reprezentantul legal al părții vătămate minore, Călin Viorica, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 septembrie 2022, în cauza penală în privința lui

*Ivasi Irina XXXXX, născută la XXXXX,  
originară din XXXXX și domiciliată în XXXXX*

**Termenul examinării cauzei:**

*Instanța de fond: 11.11.2019 – 10.11.2021;*

*Instanța de apel: 07.12.2021 – 28.09.2022;*

*Instanța de recurs: 20.12.2022 – 08.02.2023.*

Asupra admisibilității în principiu a recursurilor ordinare în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

**C O N S T A T Ă:**

1. Prin sentința Judecătoriei Soroca, sediul Central din 10 noiembrie 2021, *Ivasi Irina XXXXX* a fost recunoscut vinovată și condamnată pentru comiterea infracțiunii prevăzute la art. 166<sup>1</sup> alin. (2) lit. a) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 4 (patru) ani, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita activitate în domeniul învățământului preșcolar și școlar pe un termen de 6 (șase) ani.

În baza art. 90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei cu închisoare aplicată inculpatei pe o perioadă de probațiune de 4 (patru) ani.

S-a dispus încasarea de la Ivasi Irina în contul statului suma de 448 lei cu titlu de cheltuieli judiciare.

1.1. Pentru a pronunța sentința adoptată, prima instanță, *în fapt*, a constatat că inculpata Ivasi Irina, activând în calitate de educator în cadrul Instituției de Educație Timpurie nr. 17 „Cheița de Aur”, în baza ordinului nr. 32 din 26.08.2014, fiind astfel persoană care exercită atribuțiile unei autorități publice și, în același timp, fiind persoană care acționează cu titlu oficial, dat fiind faptul că este investită cu drepturi și obligații în vederea exercitării atribuțiilor în domeniul educației, încălcând prevederile art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la Roma la 04 noiembrie 1950, la care Republica Moldova a aderat la 12.09.1997, conform căreia nimeni nu va fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante; prevederile Convenției ONU împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10.12.1984, care pentru Republica Moldova a intrat în vigoare la 28.12.1995 și, conform căreia nici o împrejurare excepțională, oricare ar fi ea, nu poate fi invocată pentru a justifica tortura, pedepsele sau tratamentele cu cruzime, inumane sau degradante; art. 37 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, adoptată la 20.11.1989 la New York, care pentru Republica Moldova a intrat în vigoare la 25.02.1993 și conform căruia statele părți vor veghea ca nici un copil să nu fie supus la tortură, la pedepse sau la tratamente crude, inumane sau degradante; art. 24 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994, potrivit căruia nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante; art. 135 alin. (1) lit. i) Codul educației, conform căruia este obligată să nu admită tratamente și pedepse degradante, discriminarea sub orice formă și aplicarea niciunei forme de violență fizică sau psihică; art. 6 al Legii nr. 338 din 15.12.1994 privind drepturile copilului, care prevede că statul, ocrotește inviolabilitatea persoanei copilului, protejându-l de orice formă de exploatare, discriminare, violență fizică și psihică, neadmițând comportarea plină de cruzime, grosolană, disprețuitoare, insultele și maltratarile, fiind obligată, în virtutea funcției deținute să respecte strict cerințele instrucțiunilor de ocrotire a vieții și sănătății copiilor, să informeze imediat directorul, asistenta medicală și părinții despre unele schimbări intervenite în starea sănătății copilului, despre progresul intelectual și psihofiziologic al acestuia, să nu aplice și să nu admită aplicarea violenței fizice și psihice asupra copiilor pe care îi are în ocrotire și instruire, contrar celor stipulate, a săvârșit fapte ilegale care au provocat minorei XXXXX leziuni și suferințe fizice și psihice în următoarele circumstanțe:

Astfel, Ivasi Irina, la 18 martie 2019, activând în calitate de educator în cadrul Instituției de Educație Timpurie nr. 17 cu denumirea „Cheița de Aur” din or. Soroca, str. F. Budde 3, iar în virtutea acestei funcții, având statut de persoană care, de facto, exercită atribuțiile unei autorități publice și, în același timp, fiind persoană care acționează cu titlu oficial, aflându-se în timpul zilei în grupa nr. 08 și având-o în ocrotire și instruire

inclusiv pe minora Călin Victoria, născută la 31.12.2015 (beneficiară a acestei instituții), acționând intenționat, în pofida principiilor procesului de instruire și obligațiilor profesionale, și urmărind scopul de a disciplina prin constrângere pe minora Călin Victoria, de a-și impune forțat respectul față de ea și de a o supune silit obligației de conformare regulilor de comportament în instituție, precum și pentru a-și demonstra supremația și a o pedepsi pentru că a sărit de pe un scaun, dar și pentru a o intimida și a-i înjosi public în fața colegilor de grupă demnitatea, profitând de poziția vulnerabilă a acesteia datorită vârstei fragede, manifestând atitudine disprețuitoare, de subestimare și diminuare a demnității umane a minorei vizate, ilegal a utilizat violența fizică în privința ei, exprimată în multiple pișcături prin comprimarea cu degetele mâinilor a unor porțiuni ale corpului, îmbrânceli și aplicarea loviturilor peste diferite părți ale corpului, totodată, exercitând și violență psihică în privința numitei, exprimată prin folosirea unor replici jignitoare, provocându-i dureri fizice și suferințe psihice, sentimente de anxietate, frică și inferioritate, umilindu-i în așa mod demnitatea, acțiuni ilegale care, în ansamblu, reprezintă tratament inuman și degradant.

Potrivit raportului de expertiză medico-legală nr. 201929D0051 din 11.04.2019, la minora XXXXX au fost stabilite mai multe leziuni corporale de gravitate neînsemnată sub formă de: echimoze la nivelul mandibulei pe dreapta, mai sus de omoplatul drept și umărul stâng.

În baza probelor administrate, apreciate prin prisma prevederilor art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, instanța a considerat ca fiind dovedită pe deplin vinovăția inculpatei în comiterea infracțiunii incriminate și i-a încadrat acțiunile pe art. 166<sup>1</sup> alin. (2) lit. a) Cod penal, adică cauzarea intenționată de dureri și suferințe fizice și psihice care reprezintă tratament inuman și degradant, fapte comise de către o persoană care de facto a exercitat atribuțiile unei autorități publice și a acționat cu titlu oficial, acțiuni săvârșite cu bună știință asupra unui minor.

2. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către avocatul Ciuhrii Ludmila în numele inculpatei, prin care a solicitat casarea sentinței, și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie dispusă achitarea ultimei, pe motivul că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

În motivarea recursului apelanta a susținut că în baza probelor a fost constatat că minora XXXXX, în dimineața zilei de 18.03.2019, a fost adusă, după o pauză de o săptămână, la grădiniță de mama sa, fetița plângea, nu voia la grădiniță, i-a spus educatoarei că a bătut-o mama. Pe parcursul zilei a sărit pe scaune și a căzut. La grădiniță fetița a mâncat, a participat la activități, a dormit, s-a jucat cu ceilalți copii, era în dispoziție bună, iar seara a fost luată acasă de mama sa. Ulterior, mama minorei a

publicat fotografiile ale fetiței pe Viber, în grupul părinților, arătând că fiica are vânătăi - vătămări pe care le-a căpătat la grădiniță.

Conform raportului de expertiză extrajudiciară din 20.03.2019, la minora XXXXX, se determină echimoze la nivelul mandibulei pe dreapta, mai sus de omoplatul drept și umărul stâng, care s-au produs prin acțiune traumatică a unui obiect contondent, prin mecanism de lovire, pot data din 18.03.2019, și se califică ca vătămare corporală neînsemnată, iar potrivit raportului de expertiză medico-legală din 11.04.2019, leziunile corporale constatate au putut să se producă în urma pișcării, apucării de umeri, zdruncinării. Producerea leziunilor constatate în rezultatul unei căderi cu lovire de obiect sau suprafață dură se exclude.

Nici o probă directă nu indică la faptul că vătămarile corporale neînsemnate depistate pe corpul minorei au fost provocate de inculpată.

În dimineața zilei de 18.03.2019, fetița a venit la grădiniță plângând și i-a spus educatoarei că a bătut-o mama. În urma acțiunii traumatice, cum ar fi pișcături și zdruncinări, asupra corpului uman vânătăi nu apar imediat, ci a doua sau chiar a trei zi, în dependență de intensitatea acțiunii traumatice.

Chiar dacă s-ar admite că inculpata a apucat-o de umeri sau a pișcat minora în ziua de 18.03.2019 seara, pe corpul fetiței puteau fi văzute doar pete roșietice și nu vânătăi.

Traumarea fizică și psihică a minorei prin acțiunile inculpatei se exclude și prin declarațiile asistentei medicale, care a vizitat grupa și a constatat că totul este în regulă, prin participarea minorei la activitățile din grupă în acea zi, dispoziția bună a fetiței la momentul când a venit mama să o ia acasă, lipsa plângerii fetiței asupra acțiunilor educatoarei la moment când și-a văzut mama (potrivit declarațiilor martorului Izvoren Natalia).

Potrivit declarațiilor minorei XXXXX, în timpul audierii în condiții speciale, copilul nu este supărat pe educatoare, a indicat că îi place ultima; că aducea copiilor înghețată. Afirmațiile că educatoarea a obijduit-o, că se teme de aceasta, nu-i aparțin fetiței, nu sunt trăirile ultimei, fiind repetate după cele auzite de la maturi. Intonația cu care copila vorbește despre cele întâmplate nu exprimă careva sentimente, trăiri, sunt relatări indiferente, răspunsuri la întrebări care nu o interesează, o obosesc.

Instanța de fond a ignorat solicitările apărării privind analiza multiaspectuală și obiectivă, precum și aprecierea critică a declarațiilor minorei și ale reprezentantului legal al acesteia, ultima fiind persoană interesată în soluția pe caz.

Mai mult, inculpata și-a executat obligațiile de funcție la cel mai înalt nivel, a avut o atitudine conștiincioasă față de sarcinile puse în fața ei, față de părinții copiilor, și-a iubit discipolii și a acționat doar în interesele lor, nu a avut încălcări.

Despre ordinul nr. 4 din 11.06.2012 cu privire la aplicarea sancțiunii „Mustrare”, martorul Bodnar Evghenia a relatat că încălcarea nu s-a confirmat, dar a semnat ordinul pentru a exclude careva pretenții la adresa ei din partea Direcției de învățământ, „în scop de prevenire, ca să se liniștească mama, educatorii să nu admită conflicte cu copiii, părinții”.

Însă aceste declarații au fost ignorate de instanța de fond, fiind preluate expunerile procurorului din rechizitoriu, deși, în sentință a fost reținut că martorii au depus declarații sub jurământ, nefiind prezente dubii în veridicitatea acestora.

Deci, instanța de fond nu a fost obiectivă și nepărtinitoare la evaluarea și aprecierea probelor administrate, la baza condamnării fiind puse doar declarațiile martorilor care au susținut învinuirea, iar probele și declarațiile date în favoarea inculpatei au fost respinse, fiind adoptată o soluție greșită, bazată pe presupuneri și concluziile interpretative ale unor martori cointeresați.

Totodată, condamnarea inculpatei în baza unei învinuiri neîntemeiate, o lasă pe aceasta fără loc de muncă și surse de existență, activitatea didactică fiind unica specialitate a acesteia.

Prin urmare, este necesară reevaluarea probelor administrate, cu aprecierea lor obiectivă și adoptarea unei soluții legale și întemeiate.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 septembrie 2022, a fost admis apelul declarat de către avocatul Ciuhrii Ludmila, casată total sentința, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri potrivit modului stabilit de prima instanță, după cum urmează:

*Achită pe Ivasi Irina XXXXX în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 166<sup>1</sup> alin. (2) lit. a) Cod penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, în temeiul art. 390 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală.*

*Respinge solicitarea procurorului de încasare de la Ivasi Irina a cheltuielilor de judecată în mărime de 448 lei.*

4.1. În motivarea deciziei adoptate, instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia sentinței atacate în raport cu argumentele invocate în apel, a concluzionat că apelul urmează a fi admis, cu casarea totală a sentinței și pronunțarea unei hotărâri noi, prin care inculpata să fie achitată de sub învinuirea infracțiunii prevăzute de art. 166<sup>1</sup> alin. (2) lit. a) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, în temeiul art. 390 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală.

Prescripțiile art. 385 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală indică soluționarea obligatorie a chestiunilor în consecutivitate, instanța urmând să stabilească dacă fapta întrunește elementele infracțiunii.

Însă, instanța de fond nu a soluționat chestiunea în cauză în deplină măsură și, acordând valoare primară probelor care demonstrează vinovăția inculpatei în săvârșirea

infracțiunii incriminate, considerându-le destule și veridice, a încadrat acțiunile acesteia în baza art. 166<sup>1</sup> alin. (2) lit. a) Cod penal - cauzarea intenționată de dureri și suferințe fizice și psihice care reprezintă tratament inuman și degradant, fapte comise de către o persoană care de facto a exercitat atribuțiile unei autorități publice și a acționat cu titlu oficial, acțiuni săvârșite cu bună știință asupra unui minor.

Or, este neclară poziția instanței de fond care a calificat fapta reținută în sarcina inculpatei în baza art. 166<sup>1</sup> alin. (2) lit. a) Cod penal, fiind stabilit că în speță lipsește subiectul care necesită o calitate specială.

Astfel, subiectul infracțiunii prevăzute la art. 166<sup>1</sup> Cod penal, este persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii faptei a atins vârsta de 16 ani.

Totodată, subiectul infracțiunii în cauză trebuie să aibă una din următoarele calități speciale: 1) persoana publică; 2) persoana care, de facto, exercită atribuțiile unei autorități publice; 3) oricare altă persoană care acționează cu titlu oficial; 4) oricare altă persoană care acționează cu consimțământul expres sau tacit al unei persoane care acționează cu titlu oficial.

Instanța de apel atestă că instanța de fond incorect a conchis că inculpata a săvârșit infracțiunea imputată, or nici victimele infracțiunii, nici inculpata nu dețin calitățile speciale prevăzute de lege, necesare pentru încadrarea acțiunilor în temeiul art. 166<sup>1</sup> Cod penal.

Conform art. 53 alin. (1), (3) Codul educației, personalul din învățământul general este constituit din personalul de conducere, personal didactic, personal didactic auxiliar și personal nedidactic, în învățământul general, funcțiile didactice sunt: a) în educația timpurie – educatorul, etc.

Conform pct. 6.1. din Hotărârea Explicativă a Curții Supreme de Justiție nr. 11 din 22.12.2014 „Cu privire la aplicarea legislației referitor la răspunderea penală pentru infracțiuni de corupție”, întrucât angajatul întreprinderii de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public, ca specie a persoanei publice, constituie o identitate cu noțiunea „salariat într-o întreprindere, instituție sau organizație” utilizată în art. 256 Cod penal, cele două incriminări urmează să fie delimitate. (...) Aceasta deoarece, persoanele care execută atribuții pur profesionale (de exemplu, medicii, cadrele didactice, etc.) nu sunt persoane publice, întrucât îndeplinirea acestor atribuții nu sunt producătoare de efecte juridice (adică, nu poate da naștere, modifica sau stinge raporturi juridice). Executând obligațiunile de natură profesională, astfel de persoane nu au cum să apară în postura de persoană publică. Numai în cazul în care, aceste persoane în prezența anumitor circumstanțe ajung să exercite funcții producătoare de efecte juridice (de exemplu, să acorde drepturi sau să elibereze de obligații), activitatea „subadministrativă” a medicilor, cadrelor didactice, etc., se poate transforma într-o activitate administrativă.

Deci, instanța de fond, la încadrarea acțiunilor inculpatei, urma să ia în calcul că Instituția de Educație Timpurie „Cheița de Aur” nr. 17 din mun. Soroca, este o instituție publică și nu o autoritate publică, așa cum prevede capitolul III din partea specială al Codului penal „Infrațiuni contra libertății, cinstei și demnității persoanei”, iar inculpata, fiind educatoare în cadrul acestei instituții, nu este subiect al infracțiunii prevăzute de art. 166<sup>1</sup> Cod penal, neavând statut de persoană care acționează cu titlu oficial.

Or, persoanele care execută atribuții pur profesionale, inclusiv cadrele didactice, nu sunt persoane publice, deoarece îndeplinirea acestor atribuții nu sunt producătoare de efecte juridice, iar în executarea obligațiilor de natură profesională, aceste persoane nu pot să apară în postura de persoană publică sau să acționeze cu titlul oficial.

Totodată, în lipsa unei definiții a noțiunii de persoană care acționează cu titlul oficial, persoana care acționează cu titlul oficial este persoana care, deși nu este o persoană publică și nu este nici persoană cu funcție de răspundere, nici persoană cu funcție de demnitate publică, însă acționează cu titlul oficial (art. 123<sup>1</sup> Cod penal).

Astfel, inculpata care activa în calitate de educator nu deține calitatea specială a subiectului infracțiunii prevăzute de art. 166<sup>1</sup> Cod penal, iar funcția de educator nu se regăsește nici în Legea Cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04.07.2008. nici în Clasificatorul unic al funcțiilor publice, aprobat prin Legea nr. 155 din 21.07.2011.

Mai mult, fapta incriminată inculpatei nu poate fi recalificată nici în baza art. 313 Cod contravențional, care prevede săvârșirea unei acțiuni ce depășește în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege și care contravine intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, or, în aceste împrejurări, la fel, lipsește subiectul care necesită o calitate specială.

În aceste circumstanțe, apel declarat urmează a fi admis, cu casarea totală a sentinței și pronunțarea unei hotărâri noi, prin care inculpata urmează a fi achitată, în temeiul art. 390 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

5. Procurorul, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, a contestat decizia instanței de apel cu recurs ordinar prin care a solicitat casarea acesteia cu remiterea cauzei la rejudecare.

În argumentarea recursului a menționat că decizia instanței de apel este ilegală, or, vinovăția inculpatei în comiterea infracțiunii incriminate a fost dovedită prin probe pertinente și concludente, și anume: declarațiile părții vătămate minore Călin Victoria, reprezentantului legal al părții vătămate minore Călin Viorica, ale martorilor Corbu Olga, Durnea Aurica, Godunova Tatiana, Gușan Dina, Roșca Victoria, Șoimu Elena, Todos Tatiana, Bodnari Eugenia, fișa de sesizare a cazului suspect de violență, neglijare,

exploatare și trafic al copilului, al Directorului Grădiniței nr. 17 din or. Soroca, Corbu Olga, conform căreia, în cadrul examinării beneficiarului grădiniței, la minora XXXXX s-au depistat vânătăi și echimoze, la rubrica 9.3 „Tipul cazului suspect” fiind indicat violența fizică și psihologică, iar la rubrica 10.1 fiind indicat că abuzatorul Ivasi Irina are acces la minora XXXXX și există riscul pentru viața și sănătatea copilului; raportul de expertiză extrajudiciară nr. 201929P0158 din 20.03.2019, conform căruia, la examinarea medico-legală a minorei Călin Victoria, se determină echimoze la nivelul mandibulei pe dreapta, mai sus de omoplatul drept și umărul sting, care s-au produs prin acțiunea traumatică a unui obiect contondent, prin mecanism de lovire, pot data din 18.03.2019 și se califică ca vătămare corporală neînsemnată; raportul de expertiză medico-legală nr. 201929D0051 din 11.04.2019, potrivit căruia la minora XXXXX au fost stabilite mai multe leziuni corporale de gravitate neînsemnată sub formă de: echimoze la nivelul mandibulei pe dreapta, mai sus de omoplatul drept și umărul stâng, care s-au produs prin acțiunea traumatică a unui obiect contondent, prin mecanism de lovire, pot data din 18.03.2019 și se califică ca vătămare corporală neînsemnată. Leziunile corporale constatate au putut să se producă în urma pișcării, apucării de umeri, zdruncinării. Producerea leziunilor constatate în rezultatul unei căderi cu lovire de obiect sau suprafață dură se exclude; ordinul nr. 4 din 11.06.2012 cu privire la mustrarea educatoarei Ivasi Irina, pentru atârnamarea nesatisfăcătoare față de copilul Gladco Nichita.

Potrivit notei informative privind cazul suspect de violență din IEP „Cheița de Aur” nr. 17 din or. Soroca, eliberată de Serviciul raional de asistență psihopedagogică, în cadrul interpelării chestionarelor anonime de estimare a climatului psihologic în instituție, standardizat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării pe cazul violenței educatorului Ivasi Irina asupra copilului XXXXX, s-a constatat că 41% din părinții chestionați, din numărul total de 22, au relatat cazuri de violență, 38% din părinți au stipulat că copilul lor nu se simte în siguranță în grădiniță, predomină cazuri de violență psihologică, fizică și verbală, cele mai multe cazuri de relații neprietenoase cu educatorul suspect în violență au fost relatate de 43% din părinți, iar cu dădaca 27% din părinți.

Or, vinovăția inculpatei a fost confirmată prin probele administrate, cărora instanța de apel le-a dat o apreciere incorectă, ce a dus la încadrarea greșită a acțiunilor și la pronunțarea unei soluții greșite de achitare a acesteia.

Totodată, este neîntemeiată critica instanței de apel asupra soluției instanței de fond privind încadrarea acțiunilor inculpatei în baza art. art. 166<sup>1</sup> alin. (2) lit. a) Cod penal - cauzarea intenționată de dureri și suferințe fizice și psihice care reprezintă tratament inuman și degradant, fapte comise de către o persoană care de facto a exercitat atribuțiile unei autorități publice și a acționat cu titlu oficial, acțiuni săvârșite cu bună știință asupra unui minor, instanța de apel constatând lipsa subiectului care necesită o calitate specială.

La fel, instanța de apel a considerat că instanța de fond incorect a concluzionat că inculpata a săvârșit infracțiunea imputată, deoarece victima infracțiunii și inculpata nu dețineau calitățile speciale prevăzute de lege, necesare pentru încadrarea acțiunilor inculpatei în temeiul art. 166<sup>1</sup> Cod penal.

Potrivit ordonanței de punere sub învinuire și rechizitoriului, Ivasi Irina este învinuită că a cauzat intenționat dureri și suferințe fizice și psihice, care reprezintă tratament inuman și degradant, fapte comise *de către o persoană care de facto a exercitat atribuțiile unei autorități publice* și a acționat cu titlu oficial, acțiuni săvârșite cu bună știință asupra unui minor, adică a comis infracțiunea prevăzută de art. 166<sup>1</sup> alin. (2) lit. a) Cod penal, iar instanța de fond a reținut infracțiunea comisă în limitele învinuirii înaintate.

Este incorectă și afirmația instanței de apel că, *nici victimele infracțiunii imputate inculpatei...* „, nu dețineau calitățile speciale prevăzute de lege, or, victima XXXXX (a.n. 30.12.2015) este minoră, iar acțiunile inculpatei au fost încadrate conform prevederilor art. 166<sup>1</sup> alin. (2) lit. a) Cod penal - *săvârșite cu buna știință asupra unui minor*.

În raport cu concluzia instanței de apel că inculpata care deținea calitatea de educator nu avea calitatea specială a subiectului infracțiunii prevăzute de art. 166<sup>1</sup> Cod penal, se atestă că potrivit jurisprudenței CtEDO, în cazurile aplicării art. 3 al Convenției (interzicerea tratamentelor inumane și degradante), referitor la relele tratamente aplicate unui băiat de 4 ani de către cadrele didactice de la grădinița publică, care a dus la dezvoltarea unei tulburări neurologice a băiatului, Curtea a specificat că relele tratamente au avut loc în timp ce reclamantul (copilul) se afla în grija exclusivă a unei grădinițe publice, care cad sub reglementarea și supravegherea statului îndeplinirea serviciului public de interes general de a îngriji și educa copii de vârstă mică. (*cauza V.K. contra Rusiei nr. 68059/07.03.2017*).

Totodată, potrivit art. 135 Codul educației (1) personalul didactic ..., are următoarele obligații: a) să asigure calitatea procesului de învățământ prin respectarea standardelor educaționale de stat și a Curriculumului național; .... h) să asigure securitatea vieții și ocrotirea sănătății copiilor; i) să nu admită tratamente și pedepse degradante, disciplinarea sub orice formă aplicarea niciunei forme de violență fizică sau psihică; ...4) Personalul didactic, ... are obligația de raporta Ministerului Educației, Ministerului Culturii și Cercetării și organelor abilitate despre cazurile de abuz asupra copiilor, elevilor și studenților de care au cunoștință, în conformitate cu legislația în vigoare.

Reieșind din modul de înființare și funcționare a instituțiilor publice de învățământ, dar și natura și importanța deosebită a atribuțiilor puse în seama personalului didactic din cadrul instituțiilor de învățământ, acestea dobândesc caracter oficial.

Instituțiile publice de învățământ sunt înființate de către autoritățile publice locale (sau după caz de Guvern), sau cu aprobarea Guvernului, iar toate instituțiile de

învățământ sunt subordonate Ministerului Educației, astfel din cauza modului de instituire a activității exercitate și a obligațiilor și atribuțiilor acestora, se constată că sunt subiecți speciali (persoane care acționează cu titlu oficial), deci personalul didactic, personalul științific și personalul științifico-didactic din cadrul tuturor tipurilor de învățământ, sunt subiecți a infracțiunii prevăzute de art. 166<sup>1</sup> Cod penal (atât tortură, cât și tratament inuman și degradant).

Prin urmare, instanța de apel nu a clarificat obiectiv circumstanțele cauzei și a adoptat o decizie ilegală.

**5.1.** Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar și de către reprezentatul legal al părții vătămate, Călin Viorica care, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6), 12), 15) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei, și dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel.

Recurenta menționează că soluția instanței de apel este neîntemeiată, or personalul didactic din cadrul instituțiilor de învățământ întrunește calitatea de subiecți speciali ai componenței de infracțiune prevăzute de art. 166<sup>1</sup> Cod penal, având calitatea de persoane care acționează cu titlu oficial.

Astfel, pe lângă condițiile generale pe care trebuie să le întrunească subiectul infracțiunii prevăzute la art. 166<sup>1</sup> Cod penal, legea stipulează și condițiile speciale pe care acesta trebuie să le întrunească, în legislația națională lipsind o noțiune clară a tuturor condițiilor speciale pe care ar trebui să le întrunească subiectul acestei infracțiuni. Or, în unele cazuri există prevederi exprese, iar în alte cazuri condiția specială de „persoană care acționează cu titlu oficial” urmează a fi apreciată de către judecători după propria lor convingere.

Instanța de apel a considerat că „persoană care acționează cu titlu oficial”, este persoana care nu poate fi calificată ca persoană publică, dar nici nu exercită, de facto, atribuțiile unei autorități publice, însă din cauza modului de instituire a activității exercitate, dobândește caracter oficial.

Potrivit art. 135 Codul educației (1) personalul didactic ..., are următoarele obligații: a) să asigure calitatea procesului de învățământ prin respectarea standardelor educaționale de stat și a Curriculumului național; .... h) să asigure securitatea vieții și ocrotirea sănătății copiilor; i) să nu admită tratamente și pedepse degradante, disciplinarea sub orice formă aplicarea niciunei forme de violență fizică sau psihică; ...4) Personalul didactic, ... are obligația de raporta Ministerului Educației și Cercetării și organelor abilitate despre cazurile de abuz asupra copiilor... de care au cunoștință, în conformitate cu legislația în vigoare.

Reieșind din modul de înființare și funcționare a instituțiilor publice de învățământ, dar și natura și importanța deosebită a atribuțiilor puse în seama

personalului didactic din cadrul instituțiilor de învățământ, acestea dobândesc caracter oficial.

Instituțiile publice de învățământ sunt înființate de către autoritățile publice locale (sau după caz de Guvern), sau cu aprobarea Guvernului, iar toate instituțiile de învățământ sunt subordonate Ministerului Educației, astfel, din cauza modului de instituire a activității exercitate și a obligațiilor și atribuțiilor acestora, se constată că sunt subiecți speciali (persoane care acționează cu titlu oficial), deci personalul didactic, personalul științific și personalul științifico-didactic din cadrul tuturor tipurilor de învățământ, sunt subiecți a infracțiunii prevăzute de art. 166<sup>1</sup> Cod penal (atât tortură cât și tratament inuman și degradant).

Astfel, inculpata întrunește calitatea de subiect special al infracțiunii prevăzute de art. 166<sup>1</sup> alin. (2) lit. a) Cod penal, deoarece a comis fapta prejudiciabilă asupra minorei XXXXX, activând în calitate de educator în cadrul Instituției de Educație Timpurie nr. 17 cu denumirea „Cheița de Aur” din or. Soroca.

Totodată, instanța de fond a apreciat corect acțiunile inculpatei și circumstanțele cauzei în baza cărora a emis o sentință de condamnare, or, achitarea acesteia și admiterea ocupării funcțiilor sau exercitării activităților în domeniul învățământului preșcolar și școlar ar crea o revoltă și nemulțumire din partea societății față de înfăptuirea actului de justiție și organele de drept, totodată ar pune la îndoială funcția pe care o are statul la protejarea copiilor și asigurarea respectării drepturilor și intereselor acestuia, inclusiv ar duce la o nouă condamnare la CtEDO a Republicii Moldova.

Instanța de apel a examinat superficial materialele cauzei, iar argumentele expuse în decizie contravin circumstanțelor de fapt ce rezultă din materialele cauzei.

6. Examinând recursurile ordinare declarate, în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal concluzionează că acestea urmează a fi declarate ca fiind inadmisibile din următoarele considerente.

Soluția de inadmisibilitate a recursurilor declarate se întemeiază, în drept, pe dispoziția art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, potrivit căreia instanța examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate și argumentate corespunzător de către recurent.

Prin urmare, recursul este declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat, atunci când titularul acestuia invocă în cerere temeuri care în mod evident nu sânt subsecvente circumstanțelor cauzei, sau când argumentele formulate de recurent sânt nefondate.

Lecturând cererile de recurs de pe rol, Colegiul penal conchide că aceasta sânt bazate, în mare parte, pe dezacordul recurenților asupra determinării calității de subiect al infracțiunii prevăzute la art. 166<sup>1</sup> Cod penal, considerând că instanța de apel neîntemeiat a stabilit în prezenta speță, că inculpata Ivasi Irina nu întrunește calitatea de subiect special al componenței infracțiunii discutate.

La acest capitol, Colegiul penal ține să menționeze că Subiect al infracțiunii este persoana fizică responsabilă, care în momentul comiterii faptei prejudiciabile, a atins vârsta de 16 ani.

Potrivit dispoziției alin. (3) art. 166<sup>1</sup> Cod penal, subiectul trebuie să întrunească și alte condiții suplimentare. Altfel zis, subiect poate fi:

- 1) o persoana publică;
- 2) o persoana care exercită, de facto, atribuțiile unei autorități publice;
- 3) oricare altă persoană:

- care acționează cu titlu oficial;
- care acționează cu consimțământul expres sau tacit al unor persoane, care acționează cu titlu oficial. Menționăm că, dacă consimțământul respectiv lipsește, nu va putea fi aplicată răspunderea potrivit alin. (3) art. 166<sup>1</sup> Cod penal.

Concomitent, este de remarcat că alin. (2) art. 123 Cod penal stabilește că prin persoană publică se înțelege funcționarul public, inclusiv funcționarul public cu statut special (angajatul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, altă persoană care deține grade speciale sau militare); angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public; angajatul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică; persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public.

Prin „persoană care, de facto, exercită atribuțiile unei autorități publice” se înțelege persoana din cadrul unei structuri organizatorice sau din cadrul unui organ, instituit în afara legii (autoproclamat), care își arogă regim de putere publică. De exemplu, autoritățile autoproclemate transnistrene.

Prin „orice altă persoană care acționează cu titlu oficial” se înțelege persoana care nu poate fi categorisită ca persoană publică, dar nici nu este o persoană care, de facto, exercită atribuțiile unei autorități publice, însă, datorită modului de instituire a activității exercitate, dobândește caracter oficial. La această categorie se atribuie, de exemplu, membrul gărzii populare deoarece garda populară este creată în baza deciziei

autorităților administrației publice locale (alin.(1) art. 3 al Legii cu privire la gărzile populare, nr. 1101 din 06.02.1997). Fiind înființată de către un exponent al autorității publice, în activitatea lor de asigurare a securității și apărării intereselor legitime ale cetățenilor, de susținere pe toate căile a organelor de drept în acțiunile de menținere a ordinii publice, de prevenire și reprimare a infracțiunilor și contravențiilor, membrii gărzii populare acționează cu titlu oficial.

Cât privește persoanele care acționează cu consimțământul expres sau tacit al unor persoane care acționează cu titlu oficial, evidențiem că în sensul art. 199 Cod civil al RM, adoptat la 06.06.2002, în vigoare din 12.06.2003, consimțământ înseamnă manifestarea, exteriorizată, de voință a persoanei de a încheia un act juridic. Consimțământul este valabil dacă provine de la o persoană cu discernământ, este exprimat cu intenția de a produce efecte juridice și nu este viciat.

Rezumând cele consemnate mai sus, Colegiul penal observă că instanța de apel justificat a formularea constatarea, potrivit căreia persoanele care execută atribuții pur profesionale (de exemplu, medicii, cadrele didactice, etc.) nu sunt persoane publice, întrucât îndeplinirea acestor atribuții nu sunt producătoare de efecte juridice (adică, nu poate da naștere, modifica sau stinge raporturi juridice). Executând obligațiunile de natură profesională, astfel de persoane nu au cum să apară în postura de persoană publică. Numai în cazul în care, aceste persoane în prezența anumitor circumstanțe ajung să exercite funcții producătoare de efecte juridice (de exemplu, să acorde drepturi sau să elibereze de obligații), activitatea „subadministrativă” a medicilor, cadrelor didactice, etc., se poate transforma într-o activitate administrativă.

În lumina celor reținute, cu referire la calitatea specială a subiectului infracțiunii prevăzute la art. 166<sup>1</sup> Cod penal, se reține că în speța dată, instanța ierarhic inferioară a făcut constatări întemeiate și, raportând aceste constatări cu alegațiile formulate de recurenți în cererile de recurs ordinar, Colegiul penal consideră că acestea urmează a fi respinse ca nefondate.

Având în vedere că soluția instanței de apel a fost argumentată detaliat în pct. 5 al prezentei decizii, instanța de recurs și-o însușește și consideră că reiterarea acesteia nu este necesară, situație ce vine în corespundere cu jurisprudența CtEDO, care în asemenea situație a indicat, că în cazul în care instanțele de fond și-au motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările, care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției acestor instanțe (a se vedea, în special, cauzele Garcia Ruiz v. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999; Helle v. Finlanda, hotărârea din 19 decembrie 1997).

Astfel, Colegiul penal constată că la judecarea apelului, instanța de apel a respectat prevederile art. art. 414-419 Cod de procedură penală, iar hotărârea adoptată cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată.

Având în vedere cele relatate, Colegiul penal atestă că instanța de apel la judecarea cauzei nu a comis erori de drept, care ar genera casarea deciziei adoptate, fapt ce impune inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate în speță, ca fiind vădit neîntemeiate.

7. În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

#### **D E C I D E:**

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Dubăsari Valeriu și de către reprezentantul legal al părții vătămate minore, Călin Viorica, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 septembrie 2022, în cauza penală în privința lui *Ivasi Irina XXXXX*, ca fiind vădit neîntemeiate.

Decizia este irevocabilă.

Pronunțată integral la **23 martie 2023**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Guzun Ion

Catan Liliana